

ТАҚРИЗ

ба автореферати Мир Абдулқаюм Ансорӣ
дар мавзӯи «Таъсири шароитҳои иқлим ва меъёри гуногуни нурии
фосфорӣ ба хусусиятҳои физиологӣ ва биокимиёии соя (*Glycine max*) дар
минтақаҳои Шимоли Афғонистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ
номзади илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси
03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо

Соя (*Glycine max*) дар байни зироати ғалладонаю лӯбиёғиҳои рағандор дар Ҷумҳурии исломии Афғонистон ҳамчун зироати стратегӣ ба шумор меравад.

Дар кишвари Афғонистон парвариши соя васеъ паҳн шудааст. Иқлими гарми ин кишвар барои нашъунамои ин зироати гармидӯст ва рӯшноидӯст мувофиқ мебошад. Зироати соя дар шароити Афғонистон зироати маъмули кишоварзӣ ба ҳисоб меравад, аммо аз ҷониби тадқиқотчиёни кишвар оид ба таъсири шароитҳои иқлим ва меъёри гуногуни нурии фосфорӣ ба хусусиятҳои физиологӣ ва биокимиёии соя тавсияҳои мушаххас пешниҳод нашудааст.

Соя дар заминҳои обӣ 25-35 ц/га ва лалмӣ то 15 ц/га ҳосили дон медиҳад. Гузаронидани корҳои илмӣ-тадқиқотӣ оид ба омӯзиши таъсири нуриҳои минералӣ ба ҳосилнокии растани соя аҳамияти калон доранд. Дар ин самт муайян намудани меъёрҳои истифодаи нуриҳои минералӣ, ки боиси серҳосили ин зироат мегардад, вазифаи муҳим мебошад. Нақши ғизодиҳии фосфорӣ дар ташаккулёбии ҳосили соя қаблан аз ҷониби бисёр олимони хориҷа, ба монанди А.Ҷ. Камара, J. Kwari, F. Ekeleme, L. Omolguli R. Abaldoo, 2008; Benvindo S., Manuel, M., 2014 омӯхта шуда буд.

Аммо истифодаи меъёри андохтани нурии фосфорӣ вобаста аз мавқеъҳои географии ҷойгиршавии минтақаҳои тадқиқот ва таъсири онҳо ба протсессҳои физиологӣ биохимиявии растани соя, маҳсулноки, хусусиятҳои биохимиявии сифати дони соя дар шароити Ҷумҳурии исломии Афғонистон (ҶИА) самти мубрами тадқиқот ба шумор меравад.

Аз ин лиҳоз, аспирант Мир Абдулқаюм Ансорӣ дар пеши худ мақсад гузоштааст, ки дар шароити Шимоли Афғонистон таъсири меъёрҳои гуногуни ғизои фосфориро ба равандҳои физиологӣ биохимиявии растани соя ва реаксияи мутобикатии онҳоро ба шароитҳои гуногуни иқлимӣ мавриди омӯзиш қарор диҳад.

Афзалияти ин тадқиқот дар он аст, ки диссертант тадқиқотро мустақилона гузаронида, пас аз коркарди омури натиҷаҳои ба дастомада хулоса ва тавсияҳои амалӣ ба истеҳсолот пешниҳод намудааст.

Мир Абдулқаюм Ансорӣ аз ӯҳдаи иҷрои вазифаи дар пешгузошта баромадааст, зеро маводҳои рисолаи диссертатсионӣ метавонад ҳангоми пешгуи пешакии ҳосили растани соя дар шароити тағйирёбии иқлим, идоракунии он бо истифода аз меъёрҳои гуногуни нуриҳои фосфордор бо мақсади ба даст овардани ҳосили баланд дар шароитҳои гуногуни иқлимии ҶИА васеъ истифода карда шаванд.

Барои нашъунамои хуб ва ба даст овардани ҳосили баланди дони соя ва сифати беҳтари он тавсия карда мешавад, ки дар шароити иқлимии вилояти Балх ва Бағлон меъёри 300 кг/га нурии маъдани фосфорӣ ва дар шароити вилояти Самангон 400-500 кг/га нурии фосфорӣ истифода карда шавад. Ин миқдор нурии маъдани фосфордор дар шароити иқлимии вилояти Балх ва Бағлон мутаносибан 30.7 ва 26.4 с/га ва 400-500 кг/га нурии фосфорӣ дар шароити иқлимии Самангон бошад, мутаносибан, 19.0-20.7 с/га ҳосили хушсифати дони сояро таъмин карда метавонад.

Аз рӯи натиҷаҳои ба дастомада 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои аз ҷониби КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тақризшаванда нашр карда шудаанд.

Автореферати Мир Абдулқаюм Ансорӣ дар мавзӯи «Таъсири шароитҳои иқлим ва меъёри гуногуни нурии фосфорӣ ба хусусиятҳои физиологӣ ва биокимиёии соя (*Glycine max*) дар минтақаҳои Шимоли Афғонистон» кори дар сатҳи зарурӣ хотимаёфта ба шумор рафта, ҳангоми гузаронидани тадқиқот усулҳои муосири омӯзиши биометрӣ, фитометрӣ ва физиологияи растани васеъ истифода бурда шудааст.

Аз ин рӯ, муаллифони Мир Абдулқаюм Ансорӣ барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 03.01.05 – физиология ва биохимияи растаниҳо сазовор мебошад.

Директори Институти ботаника,
физиология ва генетикаи растани
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Н.И.О.

Бобозода Б.

